09/05/2023

Ποιο είναι το καλύτερο δώρο για τα παιδιά;

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

Ποια είναι η ωραιότερη λέξη της ελληνικής γλώσσας αναρωτιόταν ο Πέτρος Χάρης, πριν από περίπου 80 χρόνια και ξεκινούσε ένα όμορφο δημοσιογραφικό παιχνίδι, δημοσιεύοντας τις απόψεις των σπουδαιότερων λογοτεχνών, δημοσιογράφων αλλά και πολιτικών της εποχής.

Έτσι, ο Κωστής Παλαμάς απάντησε ότι η ωραιότερη λέξη είναι ο «δημοτικισμός», ο Γρηγόρης Ξενόπουλος έβρισκε γοητεία στη λέξη «αισιοδοξία», ο Σπύρος Μελάς χωρίς δισταγμό έβρισκε πιο ελκυστική τη λέξη «ελευθερία» και ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου εξήρε την ομορφιά της λέξης «μοναξιά». Ο ζωγράφος και καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών Ουμβέρτος Αργυρός επέλεγε τη λέξη «χάρμα» διότι, όπως υποστήριζε, δεν υπάρχει σε καμία άλλη γλώσσα και στα πέντε γράμματά της κλείνει ό,τι χίλιες άλλες λέξεις μαζί. Ο Σωτήρης Σκίπης ανέσυρε τη λέξη «απέθαντος» από τα βυζαντινά κείμενα, διαχωρίζοντάς την από τη λέξη

«αθάνατος», και ο Παντελής Χορν δήλωσε παντοτινή προτίμηση στη λέξη«νιάτα». Ο αλησμόνητος Αθηναιογράφος Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλους, παρά τα χρόνια του, προτιμούσε τη λέξη «ιμερτή», δηλαδή την αγαπητή, την ποθητή. Ο θεατράνθρωπος Νικόλαος Λάσκαρις την «ζάχαρη», ο ιστορικός Διονύσιος Κόκκινος τη λέξη«χίμαιρα», ο ζωγράφος Παύλος Μαθιόπουλος το «φως» και ο γλύπτης Μιχαήλ Τόμπρος τη λέξη «ουσία». Ο Παύλος Νιρβάνας, προφανώς επηρεασμένος από τον τόπο του (Σκόπελο), αγαπούσε τη λέξη «θάλασσα». Οι ζωγράφοι αποκάλυπταν τις ευαισθησίες τους: Ο Δημήτριος Γερανιώτης ήθελε την«αρμονία», ο Κωνσταντίνος Παρθένης την «καλημέρα» και ο Δημήτριος Μπισκίνης το «όνειρο». Ως προς τις γυναίκες που κυριαρχούσαν στην πνευματική ζωή η λαογράφος Αγγελική Χατζημιχάλη ήθελε «πίστη», ενώ η 25χρονη ηθοποιός Ελένη Παπαδάκη, η οποία έμελλε να δολοφονηθεί άδικα στα Δεκεμβριανά του 1944, δήλωνε πως «η λέξις που περικλείει τα περισσότερα πράγματα, τα πάντα θα έλεγα, είναι η λέξις, ζωή»! Η γιατρός και συγγραφέας Άννα Κατσίγρα ήθελε «χαρά» και η καθηγήτρια του Ελληνικού Ωδείου, Αύρα Θεοδωροπούλου, αναζητούσε την «καλοσύνη».

Ενδιαφέρουσες όμως ήταν και οι απαντήσεις των πολιτικών του 1933: Ο στρατιωτικός και Πρόεδρος της Γερουσίας Στυλιανός Γονατάς προτιμούσε το «εμπρός», ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου τη λέξη «μάνα» και ο πρόεδρος της Βουλής Θεμιστοκλής Σοφούλης τη λέξη «φιλότιμο» διότι εκφράζει έναν ολόκληρο ηθικό κόσμο και δεν υπάρχει σε άλλη γλώσσα του κόσμου. Ο αρχηγός του Αγροτικού Κόμματος Ελλάδος Ιωάννης Σοφιανόπουλος πρότασσε την«ανατολή» και ο ιδρυτής του ίδιου κόμματος Αλέξανδρος Μυλωνάς τη λέξη «πόνος».

‘Εθεσα το ερώτημα στα παιδιά, το πιο απαιτητικό, έντιμο και αξιοπρεπές κοινό. Πριν προχωρήσω στην παράθεση των απαντήσεων να προλάβω μια ένσταση. Το λεξιλόγιο των μαθητών είναι πιο φτωχό και περιορισμένο, οι γνώσεις ακόμη λιγοστές, αλλά «φθόνου καθαρόν το παιδίον και κενοδοξίας… και την μεγίστην κέκτηται αρετήν, την αφέλειαν και άπλαστον(=απροσποίητο) και ταπεινόν», κατά τον άγιο Χρυσόστομο. (ΕΠΕ, 11, 328). Υστεροβουλία, μνησικακία και δοξομανία δεν συναντάς στα μικρά παιδιά. Οι λέξεις που διάλεξαν τα παιδιά ήταν: το παιχνίδι, οικογένεια, το σχολείο, ο ήλιος, η θάλασσα, η Ελλάδα, η Παναγία, ο Χριστός, ο φίλος και η φίλη, η μαμά, ο μπαμπάς, οι παππούδες, το διάλειμμα (το πιο αγαπητό… μάθημα για διδάσκοντες και διδασκομένους), γενικά ωραίες λέξεις, δροσερές και ευγενικές. Εντύπωση μου προκάλεσε η επανάληψη της λέξεως παιχνίδι, συνώνυμη εξάλλου του παιδιού. Προφανώς αυτό τους λείπει. Και λείπει γιατί το παιχνίδι θέλει χώρο, ανοιχτωσιά, με θέα τον ήλιο και τα αστέρια, παρέα με τους γονείς τους, το καλύτερο δώρο για τα παιδιά.

Παραπέμπω όμως σ’ ένα θαυμάσιο κείμενο του αείμνηστου δασκάλου μας, Σαράντου Καργάκου, σε άρθρο του, στις 24-1-2014, στην έγκριτη και σοβαρή εφημερίδα «ΕΣΤΙΑ». «Ο φιλόσοφος Αναξαγόρας, ο δάσκαλος του Περικλή, ο καλούμενος από τους συγχρόνους του “Νους”, διότι έθετε τον νουν άξονα των πάντων, διωγμένος από την Αθήνα, κατέφυγε στη Λάμψακο, αποικία των Φωκαέων στον Ελλήσποντο. Οι “εν τέλει” της πόλεως, δηλαδή οι άρχοντες της Λαμψάκου, το θεώρησαν μεγάλη τιμή που ένας τέτοιος σοφός πήρε την απόφαση να περάσει τα στερνά του βίου του στη δική τους γη. Κι έκαναν το παν για να τον ευχαριστήσουν. Τον ρώτησαν κάποτε, ποια θα ήταν η πιο μεγάλη -ίσως η τελευταία του- επιθυμία, που θα ήθελε να ικανοποιήσουν. Και ο φιλόσοφος τους αποκρίθηκε: “Τους παίδας εν ω αν αποθάνω μηνί κατ’ έτος παίζειν συγχωρείν” (= Ν’ αφήνετε τα παιδιά να παίζουν κάθε χρόνο το μήνα που θα πεθάνω). Οι Λαμψακινοί τήρησαν την υπόσχεσή τους επί αιώνες. Όπως διαβάζουμε σε κείμενο του 3ου μ.Χ., δηλαδή σε κείμενο που γράφτηκε 600 και πλέον χρόνια μετά το θάνατο του Αναξαγόρα, “εφυλάττετο το έθος και νυν”. Διότι είχαν κατανοήσει πως, όταν το παιδί δεν παίξει, δεν “παιδιαρίσει”, θα αρχίσει να παιδιαρίζει, όταν θα πρέπει ν’ αρχίσει το ωρίμασμά του». Και αυτό είναι πολύ επικίνδυνο…

Είναι μακρύς ο δρόμος της ανατροφής των παιδιών μας, γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις, παιδαγωγοί και παιδαγωγούμενοι ταυτόχρονα οι γονείς. Και ας στολίζουμε τα παιδιά με λέξεις από τα αρώματα της πάντερπνης και τρισεύγενης γλώσσας μας.

Οι γέροι πελαργοί, όταν γεράσουν, λένε πως τα νέα πουλιά τους παίρνουν στα φτερά τους και τους βοηθούν στο πέταγμα. Ο Μέγας Βασίλειος ονομάζει αυτήν την εξαίσια εικόνα με μια ωραιότατη φράση: «εις αντιπελάργωσιν». Οι γονείς κάνοντας το χρέος τους, έρχεται η στιγμή που τα παιδιά τους, ανταποδίδοντας την ευεργεσία της ηλιόλουστης ανατροφής τους, τους παίρνουν στα φτερά τους, «εις αντιπελάργωσιν». Και τι πιο όμορφο να κλείσουν τα φτερά και τα μάτια του γονέα στην αγκαλιά των ευγνωμονούντων παιδιών του. «Τον αγώνα τον καλόν ηγωνίσαντο, τον δρόμον τετελεύκασι»…

Πηγή: pemptousia.gr (Δημήτριος Νατσιός, Δάσκαλος – Θεολόγος)